

**Zdenka Holsedl
Pertoci**

Srednja poklicna in tehniška

šola Murska Sobota

holsedl@gmail.com

COBISS: 1.04

Pouk geografije v osnovni šoli za odrasle

Geography in Adult Education (at Primary Level)

Izvleček

Članek predstavlja pouk geografije v osnovni šoli za odrasle. Opredeljena je populacija ljudi, ki je vključena v to obliko izobraževanja. Gre za izobraževanje, ki je prilagojeno potrebam odraslih; program je javno veljaven ter poteka po predmetniku osnovne šole za odrasle. Poudarjene so razlike v pristopu, dojemanju stvari in motivaciji pri pouku geografije. To dokazujeta tudi dodani urni učni pripravi.

Ključne besede: geografija, odrasli, osnovna šola za odrasle, poučevanje

Abstract

The article presents a primary school geography education for adults. It includes the definition of the population included in this form of education. The programme is adapted to the needs of adults, applies to the public and is implemented based on the primary school curriculum for adults. The article emphasises the differences in the approach, perception of things and motivation in geography education, evidenced by the supporting material – two class preparations.

Keywords: geography, adults, primary school for adults, teaching

Uvod

V današnjem času je za življenje nujno potrebno, da ima vsak državljan končano vsaj osnovnošolsko izobraževanje. V preteklosti je bilo to osemletno, danes je v veljavi devetletno osnovnošolsko izobraževanje. Osebe, ki niso končale osnovnošolskega programa, ga imajo možnost dokončati na različnih ustanovah po javno veljavnih predpisih in si omogočiti nadaljnje izobraževanje oziroma se zaposliti (Rajh, 2021).

Namen članka je predstaviti značilnosti izobraževanja odraslih in pri tem poudariti razlike med poučevanjem geografije v osnovni šoli in v osnovni šoli za odrasle. Cilj prispevka je prikazati tudi primere obravnav pri pouku geografije.

Geografija je splošnoizobraževalni predmet, ki širi obzorje posameznika. Geografsko znanje je sestavni del temeljne izobrazbe, saj vsebuje vedenje o domovini in svetu ter varovanju okolja in smotrnem ravnanju z njim. Pomaga pridobiti znanje, sposobnosti in spretnosti, s katerimi se

učenci lahko orientirajo in razumejo ožje in širše življenjsko okolje, da bi to okolje znali pravilno vrednotiti in spoštovati (Osnovna šola za odrasle, Učni načrt, Geografija, 1998, str. 4).

Znanje geografije v najširšem pomenu je dobra podlaga za vseživljenjsko učenje in nadaljnje šolanje na vseh vrstah in stopnjah šol ter v vseh starostnih obdobjih. Potovanja in obvladovanje širšega prostora je človekova stalna potreba, zato ni naključje, da je geografija eden izmed najbolj priljubljenih predmetov od osnovne šole do tretje univerze (Umek, 2005).

Osnovna šola za odrasle

Prag sveta odraslosti posameznik prestopi takrat, ko prevzame nove družbene vloge, na katere ga vežejo drugačne odgovornosti in pričakovanja kot na vlogo učenca.

Pojem odraslosti se pri osnovnošolskem izobraževanju za odrasle povezuje s socialnim

statusom in ne s kronološko starostjo. Šolanje se lahko konča pri nekom že pri 15. letu starosti, pri drugih pa mnogo pozneje. Zato je andragoška veda danes zaradi večje izločenosti mladih iz sistema rednega izobraževanja postavljena pred zadrego, kako opredeliti mlade, ki so zaradi kakršnegakoli razloga izstopili iz rednega sistema šolanja.

Tako med odrasle uvrščamo tudi vse tiste, ki so predčasno izstopili iz sistema rednega šolanja in prevzeli nove socialne vloge. Čas, ki je preteklo od rednega šolanja, je od enega leta do najpogosteje več let. V posameznem razredu so lahko razlike v starosti. V Sloveniji se vsako leto v kategorijo mlajši odrasli uvršča 30 % mlade generacije. Prehod med pedagoškim in andragoškim procesom je zelo individualen (Brečko, 1998).

Pri primerjavi poučevanja geografije v redni osnovni šoli in osnovni šoli za odrasle je treba pojasniti razlike znotraj populacije, ki je vključena v omenjeni obliki izobraževanja. Pri redni osnovni šoli gre za populacijo mladostnikov od 11.–15. leta starosti, pri osnovni šoli za odrasle pa za populacijo odraslih. Nekateri od teh s seboj prinašajo izkušnjo iz problematičnih življenjskih okolij in okoliščine, ki so povzročile prekinitev izobraževanja.

Program devetletne osnovne šole za odrasle je namenjen tistim, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost, niso pa uspešno končali osnovnošolskega izobraževanja. Program osnovne šole za odrasle upošteva dve starostno različni skupini odraslih; to so mlajši odrasli, stari najmanj 15 let, ki predstavljajo večji del udeležencev osnovne šole za odrasle, in starejši odrasli. Predmetnik osnovne šole za odrasle je izdelan na podlagi predmetnika vzgojno-izobraževalnega programa osnovne šole. Od 6. razreda dalje vsebuje predmetnik tudi izbirne predmete, ki jih praviloma uvajamo kot projekte. Izobraževanje udeležencev tega programa je organizirano v različnih oblikah, in sicer po: razredih in predmetih, s tečajno razvrstitvijo predmetov, z inštruktažno obliko, s kombinacijo naštetih organizacijskih oblik ali drugače.

V program se lahko vpiše vsak, ki je izpolnil osnovnošolsko obveznost, ni pa uspešno končal osnovnošolskega izobraževanja. V ta program se lahko vpišejo tudi odrasli, stari več kot 15 let, ki niso izpolnili osnovnošolske obveznosti. Vpišejo se lahko tudi odrasli, ki so uspešno končali osnovno šolo s prilagojenim programom, ki zagotavlja pridobitev nižjega izobrazbenega standarda. Ti se lahko vpišejo v osmi razred programa osnovne šole za odrasle (Učni načrt, Program osnovne šole za odrasle, 2003).

Organizacija izobraževanja je prilagojena potrebam odraslih, kjer se nudi tudi dodatna

učna pomoč in svetovanje izobraževanja za nadaljnje izobraževanje. Osnovna šola za odrasle je za udeležence brezplačna, saj jo financira Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS. Program osnovnošolskega izobraževanja je javno veljaven in poteka po predmetniku osnovne šole za odrasle. Namenjen je tistim, ki so v preteklosti iz različnih razlogov (ekonomski, socialni, zdravstveni) prekinili osnovnošolsko izobraževanje, in tistim, ki so opustili šolanje ali bili izključeni. Program daje izobrazbo, enakovredno redni osnovni šoli, in tako omogoča nadaljevanje v srednješolskem izobraževanju. S končano osnovno šolo si udeleženci lažje poiščejo delo, hkrati pa si odprejo vrata za naprej. Ob koncu 9. razreda so udeleženci deležni tudi nacionalnega preverjanja znanja, kjer dobri rezultati kažejo na kakovost delovanja. Prednost izobraževalne osnovne šole za odrasle se kaže tudi v oddelkih, saj so ti manjši, kar zagotavlja večjo kakovost dela (Rajh, 2021).

Pouk geografije v osnovni šoli za odrasle

Principi izobraževanja odraslih

Pri pouku geografije se pri poučevanju v osnovni šoli za odrasle kažejo posebnosti v pristopih oz. principih, dojemanju vsebine in motivaciji. V nadaljevanju navajamo pristope oz. principe, ki so posebej značilni za učenje in izobraževanje odraslih.

- Princip permanentnosti, ki ga lahko danes nadomestimo z izrazom vseživljenjskosti. Primer: Z udeleženci analiziramo aktualne okoljske primere, s katerimi se srečujejo ljudje, ki živijo ob rekah Padske nižine.
- Rezultat funkcionalnosti – rezultat učenja mora biti uporaben. Primer: Udeleženci ugotovijo, da jim geografsko znanje pomaga urediti okolico vrta. Pri tem upoštevajo geografske dejavnike: sestavo in prepustnost tal, podnebne razmere, naklon in ekspozicijo.
- Princip demokratičnosti in prostovoljnosti – odrasli se prostovoljno učijo, nihče jih v to ne sili, učijo se iz notranje potrebe, otroci pa so z zakonom prisiljeni obiskovati osnovno šolo. Kljub temu je danes notranja potreba udeležencev pogosto povezana z zahtevami delovne organizacije, s pritiski okolja ali z željo po znanju.
- Princip raznovrstnosti in dinamičnosti – odrasli se zanimajo za veliko področij, njihov interes in pozornost se spreminjata, po navadi glede na dejavnosti, ki jih trenutno opravljajo v življenju. Primer: V programu turistični tehnik

Program osnovnošolskega izobraževanja je javno veljaven in poteka po predmetniku osnovne šole za odrasle. Namenjen je tistim, ki so v preteklosti iz različnih razlogov (ekonomski, socialni, zdravstveni) prekinili osnovnošolsko izobraževanje, in tistim, ki so opustili šolanje ali bili izključeni.

je povečano zanimanje za turistična potovanja in posredno večja motivacija udeležencev za delo z zemljevidom.

- e) Princip integriranosti – transfer med posameznimi področji vedenja jim omogočajo predvsem številne izkušnje. Primer: Delovne izkušnje, ki so si jih pridobili udeleženci programa turistični tehnik, omogočajo boljše spoznavanje turističnih terminov.
- f) Princip aktivne udeležbe – odrasli želijo aktivno sodelovati v učnem procesu in sproti preverjati naučeno. Pogoj za usvajanje in ponavljanje geografskih pojmov je npr. redna uporaba zemljevidov. Delo z zemljevidi je treba uvajati sistematično in postopoma. Nekateri so se z uporabo zemljevidov srečali že v redni osnovni šoli. Pri mladostniku se izkušnje v prostoru v osnovnošolskem in tudi kasnejšem obdobju stalno in hitro povečujejo, saj se širi njegov prostor bivanja in delovanja. Ob tem spoznava vse širši krog različnih ljudi, ki pripomorejo k širjenju novega znanja o družbi in stanju v njej. Za odraslo dobo je značilno množenje prostorskih in zgodovinskih izkušenj (Bakračević Vukman, 2000).

Med različnimi starostnimi skupinami obstajajo razlike v mišljenju. V odrasli dobi se razvijajo nove kapacitete, ki omogočajo posamezniku povezovati abstrakcije na vedno bolj kompleksne načine. Te kapacitete naj bi se razvijale v 4 zaporednih stopnjah:

1. stopnja posameznih abstrakcij (starost 10–12 let),
2. stopnja povezav med abstrakcijami (v starosti 14 do 15 let),
3. stopnja abstraktnih sistemov (v starosti 19 do 21 let),
4. stopnja principov, ki integrirajo abstraktne sisteme (v starosti 24 do 26 let).

Za dober dosežek pa so nujne praktične veščine, znano področje in podpora v okolju (Bakračević Vukman, 2000).

Načrtovanje pouka v izobraževanju odraslih

Pri načrtovanju pouka geografije za odrasle v osnovni šoli je pomembno, da ugotovimo geografsko predznanje udeležencev. Nato pa v ospredje postavimo predvsem razumevanje in poglobljanje snovi, pri čemer je razumevanje treba dosežati v povezavi z življenjskimi izkušnjami udeležencev. Pri poučevanju odraslih je treba načrtovati tudi problemski pouk, v

katerem naj bi udeleženci ugotavljali, preučevali in sami nakazovali reševanje problemov.

Pri načrtovanju doseganja novih učnih ciljev imajo zelo pomembno vlogo motivacijske strategije, ki morajo udeležence pritegniti in jih navdušiti. Prilagoditi je potrebno takšno obliko motiviranja, ki je učinkovita za vse udeležence (mlajše in starejše). Zelo pogosto se za uspešno motivacijo uporablja pogovor z udeleženci (postavljanje različnih vprašanj), anekdote, primeri iz življenja in izkušenj. Zelo dobro so sprejete tudi križanke o znanju iz obravnave prejšnjih učnih ur, aktualne zgodbe in novice. Učinkovita je tudi vizualna motivacija, na primer predstavitev slikovnega gradiva, videoposnetkov ter zemljevidov in različni predmeti.

Učitelj geografije pri izobraževanju odraslih zaradi premajhnega števila učnih ur pogosto uporabi frontalne učne oblike in se odloča samo za izbor določenih učnih ciljev.

Primer: Operativni cilji iz učnega načrta (Učni načrt, 2011, str. 5):

- razvijajo sposobnost orientacije in uporabe zemljevidov;
- razvijajo sposobnost izražanja geografskega znanja z uporabo sodobne učne tehnologije;
- spoznajo lepote in geografsko pestrost Slovenije;
- pridobivajo osnovno znanje o naravno- in družbenogeografskih procesih in pojavih.

Pomembno je, da udeleženci izobraževanja spoznajo, da se posamezna tematska področja ne obravnavajo ločeno, ampak v medsebojni odvisnosti.

Primer: Udeleženci posamezne sestavine določenih tematskih področij povezujejo naravno- in družbenogeografske vidike. Tukaj mislimo na povezavo med obravnavo fizičnih dejavnikov (podnebje, prst in rastlinstvo) in družbenih dejavnikov (razvoj turizma, oblika in vrsta naselij).

Pouk geografije je potrebno nujno povezovati tudi z drugimi predmeti, v praksi so to zgodovina, likovna vzgoja, slovenščina, biologija ter državljska vzgoja in etika.

Primeri učnih ur z izbrano vsebino

V nadaljevanju predstavljamo potek dveh učnih ur, ko smo z udeleženci v 7. razredu obravnavali sklop Zahodna Evropa in v 9. razredu sklop alpske pokrajine. Za obe učni uri je bil sestavljen učni list, ki je pripomogel k lažji obravnavi nove učne snovi.

Med različnimi starostnimi skupinami obstajajo razlike v mišljenju. V odrasli dobi se razvijajo nove kapacitete, ki omogočajo posamezniku povezovati abstrakcije na vedno bolj kompleksne načine.

LJUĐSKA UNIVERZA M. SOBOTA	GEOGRAFIJA (urna učna priprava)
Osnovna šola za odrasle	Razred: 7.
UČNA TEMA: Evropa	UČNA ENOTA: Zahodna Evropa

UČNI CILJI:

- s pomočjo zemljevida določi geografsko lego Zahodne Evrope ter pokaže države;
- ovrednoti vpliv morja s poudarkom Zalivskega toka na podnebje in rastlinstvo;
- s pomočjo podatkov v učbeniku oceni gospodarsko razvitost držav Zahodne Evrope;
- na karti pokaže najgosteje poseljena območja Zahodne Evrope in razloži vzroke za zgostitev prebivalstva.

UČNE OBLIKE: frontalna oblika, individualno delo

UČNE METODE: razgovor, razlaga

LITERATURA

- Učbenik: Bahar, I., 2003, Geografija 7 (za sedmi razred 9-letne osnovne šole), Mladinska knjiga, Ljubljana (str. 82-85).

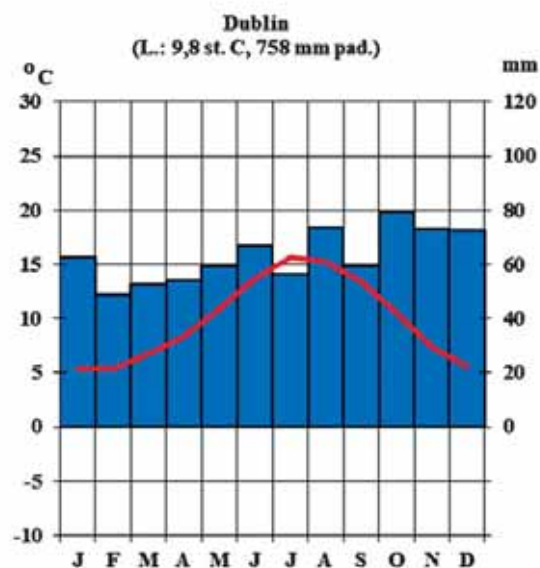
SLIKE:

1 – Eifflov stolp, 2 – Irska, 3 – Nizozemska, 4 – Klimogram Dublin, 5 – Evropa, 6 – Gostota poselitve Evrope, 7 – London

PRILOGA: delovni list

Potek urne učne ure

Artikulacijska stopnja (etapa)	Aktivnosti učitelja	Aktivnosti udeležencev	Učne metode in oblike, učne vsebine, učila
1. Motivacija in uvajanje	Udeležencem povem bistvene značilnosti in pokažem znamenitosti za države Z Evrope.	Udeleženci na podlagi grafičnega gradiva in nekaterih značilnosti ugotavljajo, za katere države gre.	razgovor
Napoved učnih ciljev	Povem, da ugotovljene značilnosti sestavljajo Z Evropo.	Udeleženci poslušajo razlago.	razlaga
2. Usvajanje nove učne snovi	Predstavim lego Z Evrope in posebej poimenujem države, ki ji pripadajo.	Udeleženci poslušajo razlago in spoznajo lego in države (otoške in obmorske) Z Evrope. Udeleženci si prepisujejo imena držav iz table v zvezek.	frontalna oblika razlage Z Evropa stenski zemljevid
	Opozorim jih, naj si ogledajo klimogram na sliki.	Udeleženci analizirajo klimogram za mesto.	frontalna oblika razlaga klimogram Dublin
	Razložim značilnosti oceanskega podnebja in vpliv Zalivskega toka na rastlinstvo.	Spoznajo značilnosti oceanskega podnebja in Zalivskega toka na rastlinstvo.	frontalna oblika razlaga oceansko podnebje Zalivski tok
	Projiciram sliko Evrope, iz katere ugotovijo možnosti za razvoj turizma.	Navedejo možnosti za razvoj turizma.	frontalna oblika razlaga turizem

Risal: A. Polšak

Vir podatkov: <https://en.wikipedia.org/wiki/Dublin>

Projiciram sliko o gostoti poselitve v Evropi.

Ugotovijo, v katerem delu Z Evrope je celina najgosteje poseljena, in opredelijo dejavnike, ki vplivajo na takšno razporeditev.

frontalna oblika poselitve

Projiciram sliko Londona.

Dobijo predstavo o velikem mestu.

3. Urjenje, vadba ponavljanje, utrjevanje

Podam navodila za reševanje delovnega lista o Z Evropi.

Udeleženci rešujejo delovni list in ponovijo značilnosti Z Evrope.

individualno delo Z Evropa delovni list

DELOVNI LIST

ZAHODNA EVROPA

Obkrožite pravilne odgovore.

1. Zahodno Evropo drugače imenujemo tudi:

- a) Atlantska Evropa
- b) Oceanska Evropa
- c) Primorska Evropa
- d) Obmorska Evropa

2. Katera država Zahodne Evrope je otoška država?

- a) Nizozemska
- b) Francija
- c) Irska
- d) Belgija

3. Katera država ne sodi v Zahodno Evropo?

- a) Francija
- b) Luksemburg
- c) Irska
- d) Danska

4. Kako se imenuje podnebje v Zahodni Evropi?

- a) tropsko podnebje
- b) oceansko podnebje
- c) sredozemsko podnebje
- d) vlažno morsko podnebje

5. V Zahodni Evropi dodatno segreva ozračje še:

- a) Severnoatlantski tok
- b) močno sončno sevanje
- c) suhi tropski vetrovi
- d) jasno nebo

Vsebina: A. Polšak
Osnova: <https://maps-for-free.com/>

Odgovorite.

6. Naštejte države Z Evrope: _____, _____, _____, _____, _____

7. Kaj je značilno za oceansko podnebje?

8. Imenujte najgosteje poseljena območja v Zahodni Evropi:

9. Kako bi opisali mesto Pariz?

LJUĐSKA UNIVERZA M. SOBOTA

GEOGRAFIJA (urna učna priprava)

Osnovna šola za odrasle

Razred: 9.

UČNA TEMA: Naravnogeografske enote Slovenije

UČNA ENOTA: Alpske pokrajine

UČNI CILJI:

- znajo razložiti vpliv reliefa, podnebja, rastlinstva, voda na pogoje za življenje ljudi;
- opredelijo gospodarstvo v alpskih pokrajinah Slovenije;
- ovrednotijo posamezne reke glede na njihovo vodnatost in možnosti izrabe vodne sile;
- na karti pokažejo slovensko etnično ozemlje alpskih pokrajin in vrišejo značilnosti.

UČNE OBLIKE: frontalna oblika, individualno delo

UČNE METODE: razgovor, razlaga

LITERATURA

-Učbenik: Senegačnik, J., 2000, Živim v Sloveniji, geografija za 8. razred osnovne šole, Modrijan, Ljubljana (str. 98-107).

SLIKE

1a - Alpska hiša, 2a - Triglavski narodni park, 3a - Karavanški predor

PRILOGA: delovni list

UČNI LIST

ALPSKE POKRAJINE

Na nemo karto:

- napiši ustrežajoč naslov karte;
- z barvami pobarvaj Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe in Karavanke, označi najvišje vrhove ter napiši njihova imena;
- na ustrezna mesta napiši imena večjih rek, dolin in jezer;
- označi večja mesta in napiši njihova imena;
- v Julijskih Alpah označi mejo Triglavskega narodnega parka.

Vir: <https://www.drustvo-dugs.si/zemljevidi/>

Potek urne učne ure

Artikulacijska stopnja	Aktivnosti učitelja	Aktivnosti udeležencev	Učne metode in oblike, učne vsebine, učila
1. Motivacija in uvajanje	Udeležencem pokažem nekaj slik, ki predstavljajo alpske pokrajine, in jih vprašam, na kaj jih slike spominjajo.	Udeleženci na podlagi grafičnega gradiva sklepajo, kaj prikazujejo slike. Ugotovijo, da gre za alpske pokrajine.	razgovor
Napoved učnih ciljev	Povem, da bomo v današnji uri podrobneje spoznali alpske pokrajine.	Dijaki poslušajo razlago.	razlaga
2. Usvajanje nove učne snovi	<p>a) Razložim in na zemljevidu pokažem lego in delitev alpskih pokrajin.</p> <p>b) Posebej predstavim Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe in Karavanke. Izpostavim vintgar in ledeniška ter visokogorska jezera.</p> <p>c) Predstavim značilnosti podnebja, rastlinstva in poselitve v Alpah.</p> <p>d) Predstavim značilnosti kmetijstva (planinsko planšarstvo) in turizma.</p> <p>Izpostavim Triglavski narodni park in projiciram skico ozemlja.</p>	<p>Poslušajo razlago in spoznajo delitev in lego alpskih pokrajin.</p> <p>Spoznajo značilnosti Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank. Posebej ovrednotijo vodnatost rek in njihov pomen. Spoznajo vintgar, ledeniška ter visokogorska jezera in U-dolino.</p> <p>Spoznajo značilnosti gorskega podnebja, rastlinstva (rastlinski višinski pasovi) in poselitve.</p> <p>Spoznajo značilnosti kmetijstva, še posebej planinskega planšarstva, in pomen turizma v Alpah.</p> <p>Posebej se seznanijo z lepotami gorske narave; Triglavskim narodnim parkom.</p>	<p>frontalna oblika razlaga, alpske pokrajine stenski zemljevid</p> <p>frontalna oblika razlaga Julijske Alpe Kamniško-Savinjske Alpe Karavanke, reke, vintgar, jezera, U-dolina</p> <p>frontalna oblika razlaga podnebje, poselitve, rastlinstvo zemljevid</p> <p>frontalna oblika razlaga planinsko planšarstvo, turizem, Triglavski narodni park</p>
3. Urjenje, vadba ponavljanje, utrjevanje	Podam navodila za izpolnjevanje delovnega lista (neme karte). Rešitve skupaj pregledamo in dopolnimo.	V nemo karto vrišejo značilnosti alpskih pokrajin.	individualno delo delovni list

Sklep

Program osnovne šole za odrasle postaja v današnjem času precej priljubljena oblika izobraževanja za tiste, ki v preteklosti iz kakršnihkoli razlogov niso uspešno dokončali nekdanje osem- ali današnje devetletne osnovne šole. Program se izvaja skoraj v vsakem večjem slovenskem kraju, zato je za udeležence s tega vidika zelo dostopen.

Poučevanje v takšni obliki izobraževanja, kjer se srečajo različni udeleženci, tako po spolu, starosti kot po socialni pripadnosti, je zelo pestro in zahteva veliko prilagajanja, saj se mora učitelj zelo potruditi pri motiviranju udeležencev za doseganje učnih ciljev. Prav tako so pomembne učne metode in oblike dela.

Z dodanima učnima pripravama smo prikazali obravnavo učne ure v 7. (učni sklop Zahodna Evropa) in 9. razredu (Alpske pokrajine). Obe izvedeni obravnavi smo primerjali in ugotovili, da so udeleženci ob koncu ure sposobni samostojno reševati učni list, ki jim je v pomoč za učenje.

Viri in literatura

1. Avsec, D. (25. 9. 2019). *Izbirna ekskurzija v London*. <https://www.etr.si/2019/09/25/izbirna-ekskurzija-v-london/>.
2. Bakračević Vukman, K. (2000). *Razvoj mišljenja v odrasli dobi: kognitivni, sociokognitivni in metakognitivni aspekti*. Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru.
3. Brečko, D. (1998). *Kako se odrasli spreminjamo? Osebnostni razvoj in socialna komunikacija*. Didakta.
4. Dnevnik. (7. 3. 2012). *Eifflov stolp bo obglavljen*. <https://www.dnevnik.si/1042514853>
5. DUGS. <https://www.drustvo-dugs.si/zemljevidi/>
6. EU in njene sosede. (b.d.). https://op.europa.eu/webpub/com/lets-explore-europe/img/NA0219387SLN_002.pdf
7. Geografija 9. (b.d.) *Alpska hiša, Triglavski narodni park, Karavanški predor*. <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2639/index1.html>
8. Interconti. (b.d.). *Irska, 10 dni*. <http://www.interconti.si/irska-10-dni>
9. Nina potuje. (b.d.) *Evropa, Nizozemska, potovanja. Nizozemska*. <https://www.nina-potuje.com/nizozemska-znamenitosti/>
10. Poselitev in prebivalstvo Zahodne Evrope (b.d.). https://ucilnice.arnes.si/pluginfile.php/458115/mod_resource/content/0/Zahodna_Evropa-prebivalstvo_in_gostota_poselitve.pdf
11. Rajh, M. (2021). *Osnovna šola za odrasle*. Ljudska univerza Murska Sobota. www.lums.si
12. Raziskujem stari svet 7, novo potovanje. (2015). *Zemljevid Zahodne Evrope*. <https://www.devletka.net/index.php?r=downloadMaterial&id=32311&file=1>
13. STA, J., Z. (16. 3. 2016). *Cenejša možnost za vožnjo skozi Karavanški predor*. <https://www.zurnal24.si/slovenija/cenejsa-moznost-za-voznjo-skozi-karavanski-pedor-267081>
14. *Učni načrt. Osnovna šola za odrasle. Geografija*. (1998). Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/osnovna-sola-za-odrasle/Ucni_nacrt_oso_geografija.pdf.
15. *Učni načrt. Program osnovne šole za odrasle*. (2003). Zavod RS za šolstvo. <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Predmetnik-OS/Program-osnovne-sole-za-odrasle.pdf>
16. Umek, B. (2005). *Zakaj pouk geografije? Slovenska šolska geografija s pogledom v prihodnost*. DZS.
17. Wikipedia The Free encyclopedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Dublin> (15. 5. 2021).
18. Zahodna Evropa (b.d.). *Klimogram Dublin*. <https://www.devletka.net/index.php?r=downloadMaterial&id=1086&file=1>